

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta (HE 150/2018 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- erityisasiantuntija Anu Rajamäki, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Jussi Laitila, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Jari Salokoski, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Arto Rajala, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava veroasiantuntija Elina Pykönen, Verohallinto
- johtava tilinpäätösasiantuntija Virpi Haaramo, Finanssivalvonta
- vs. johtaja Henrik Rainio, Suomen Kuntaliitto
- tutkimusohjaaja Seppo Kari, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- erikoistutkija Olli Ropponen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- talousjohtaja Mikko Ahola, Senaatti-kiinteistöt
- verojohtaja Anita Isomaa-Myllymäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asiantuntija Antti Kohopää, Energiateollisuus ry
- verolakimies Lauri Luukkonen, Finanssiala ry
- toiminnanjohtaja Sonja Vartiala, Finnwatch ry
- johtaja Ann-Mari Kemell, Keskuskauppakamari
- johtaja Anu Kärkkäinen, Rakennusteollisuus RT ry
- lakimies Johanna Aho, RAKLI ry
- hallituksen jäsen Ossi Haapaniemi, Suomen Veroasiantuntijat ry
- lakiasiain johtaja Vesa Korpela, Veronmaksajain Keskusliitto ry
- viestintäpäällikkö Tiina Rytty, Fennovoima Oy
- hallintojohtaja Akke Kuusela, Fennovoima Oy
- osastonjohtaja Markku Perälä, Kuntarahoitus Oyj

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

- talousjohtaja Minna Laakso, Pohjolan Voima Oyj
- talousjohtaja Markku Honkasalo, Sato Oyj
- päälakimies Ulla-Maija Moisio, Teollisuuden Voima Oyj
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Juha Poikola, Teollisuuden Voima Oyj
- Senior Advisor Anna-Liisa Aminoff-Lindblad, Metsä Group
- professori Seppo Penttilä
- apulaisprofessori Tomi Viitala, Aalto-yliopisto
- professori (emeritus) Heikki Niskakangas

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Pääomasijoittajat ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Yrittäjät ry
- professori Juha Lindgren, Vaasan yliopisto

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- ympäristöministeriö
- Finanssivalvonta
- Perheyrittäjien liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sisältyvää korkovähennysoikeuden rajoittamista koskevaa säännöstä muutetaan. Muutokset perustuvat osittain veron kiertämisen estämistä koskevaan direktiiviin.

Esityksen mukaan elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia muutettaisiin direktiiviin perustuen siten, että korkovähennysoikeuden rajoitus koskisi sekä konserniyhteisosapuolille että muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja korkomenoja. Korkomenojen vähennysoikeuden rajoitus olisi yleinen rajoitus ja sen määrä perustuisi nykyiseen tapaan velallisen elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennyskelpoiset poistot sekä konserniavustuslain mukaiset saadut konserniavustukset ja vähennetty annetut konserniavustukset. Kuten nykyisin, rajoitusta ei sovellettaisi, jos tilanteessa voidaan soveltaa niin sanottua tasevapautusta koskevaa säännöstä.

Kuten nykyisin, korkomenot saataisiin vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Jos nettokorkomenot, joilla tarkoitetaan korkotulot ylittäviä korkomenoja, ovat verovuonna enintään 500 000 euroa, ne voitaisiin vähentää kokonaan. Nettokorkomenojen ylittäessä mainitun euromäärän nettokorkomenot voitaisiin vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia edellä kerrotusta oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta. Prosenttimäärän ylittävät nettokorkomenot eivät olisi vähennyskelpoisia. Tästä poiketen muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja voisi vähentää 3 000 000 euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Korkovähennysoikeutta rajoittavaa säännöstä ei sovellettaisi, jos verovelvollinen on direktiivissä tarkoitettu itsenäinen yritys tai rahoitusalan yritys. Lisäksi säännöstä ei sovellettaisi korkomenoihin, jotka liittyvät hankkeisiin, joihin on saatu korkotukilainsäädännössä tarkoitettua tukea. Säännöstä ei myöskään sovellettaisi muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuihin korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 tai jotka on aktivoitu ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Lisäksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin korkomenon ja rahoitusalan yrityksen määritelmistä direktiivin mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että korkomenojen vähentämistä rajoittavaa säännöstä sovellettaisiin jatkossa elinkeinotulolähteen lisäksi muun toiminnan tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa. Tuloverolakiin ja maatilatalouden tuloverolakiin lisättäisiin säännökset, joilla viitattaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että korkovähennysoikeuden rajoituksen muutoksesta aiheutuva yhteisöveron verotuottomuutos kompensoitaisiin kunnille verontilityslain 12 §:n mukaisia yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa. Yhteisöveron jako-osuuden muutosta sovellettaisiin verovuodesta 2019 tehtäviin verojen tilityksiin.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Muutosehdotus koskee ns. tasevertailuun liittyvää menettelyä. Vertailu voitaisiin tehdä ehdotuksen mukaan myös siten, että verovelvollinen esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase. Valiokunta on pitänyt lisäksi aiheellisena tarkentaa esityksen perusteluita vanhojen lainojen siirtymäsäännöstä koskevalta osin. Esitys on muutoin hyväksyttävissä esitetystä muodostaan.

Korkovähennysten rajoitukset osana BEPS-hanketta

Esityksen tarkoituksena on panna kansallisesti täytäntöön EU:n veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi (ATAD)¹ siltä osin kuin siinä säädetään korkomenon vähennysoikeuden rajoituksista. Direktiivin taustalla on OECD:n piirissä usean vuoden ajan työstyetty BEPS-hanke², jolla on pyritty löytämään yhteiset kansainväliset säännöt valtioiden veropohjien rapautumisen ja voiton-

¹ Direktiivi (EU) 2016/1164, sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen estämistä koskeva direktiivi, (ATAD, The Anti Tax Avoidance Directive), annettu 12.7.2016

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

siirron estämiseksi. Tarve tähän on voimistunut, kun osa erityisesti kansainvälisistä suuryrityksistä on käyttänyt yhä aggressiivisemmin hyväkseen niitä eroja, joita eri valtioiden verojärjestelmissä on. Tehokkaalla suunnittelulla yritystoiminnan tuottoja on voitu vapauttaa veroseuraamuksista joko kokonaan tai lähes täysin.

EU:n veronkiertodirektiivi sisältää useita eri toimenpiteitä, joilla valtioiden veropohjia pyritään suojaamaan. Toimenpiteet koskevat korkovähennysrajoitusten ohella ns. väliyhteisöjä, maasta poistumisen verokohtelua (exit tax) sekä erilaisia hybridijärjestelyitä. Direktiivissä on lisäksi yleinen veronkiertosäännös, jonka osalta tarkastelu tulee kohdistumaan kansallisesti jo voimassa olevaan säännökseemme. Direktiivi on saatettava voimaan muilta kuin maasta poistumisen ja hybridijärjestelyiden verotusta koskevalta osin viimeistään 31.12.2018. Uusia säännöksiä tulee soveltaa jo ensi vuoden alusta.

Esitys taustoittuu siis laajan kansainvälisen käsittelyn läpikäyneeseen ja yhteisen hyväksynnän saavuttaneeseen kokonaisuuteen. Yksittäisistä toimenpiteistä korkovähennysten rajoituksia koskevat ehdotukset ovat keskeisimpiä velkarahoitukseen liittyvän verosuunnittelun vuoksi. Kuten tunnettua, velkapainotteisilla rahoitusrakenteilla on voitu siirtää tehokkaasti verotulota sellaisiin maihin tai alueille, joissa verotaso on lähtömaata alempi. Ilmiö on mittava, vaikka yhtenäistä näkemystä sen volyymistä ei voidakaan esittää. Useat maat ovat pyrkineet puuttumaan siihen kansallisesti, mutta tarve yhteiseen sääntelyyn on osoittautunut tästä huolimatta tarpeelliseksi.

Ehdotettu malli

Direktiivin korkovähennysten rajoituksia koskeva sääntely on malliltaan tuloslaskelmaan perustuva yleinen rajoitus, joka vastaa teknisesti pääosin Suomen nykyistä korkovähennysrajoitusta. Siksi mallia itsessään ei ole tarpeellista muuttaa. Muutosehdotukset kohdistuvat siten sääntelyn yksityiskohtiin, jotka määräytyvät direktiivin pakottavien vähimmäissäännösten ja lukuisten vapaaehtoisten optioiden perusteella. Kansallinen liikkumavara on kaikkiaan melko laaja, minkä vuoksi sääntely muotoutuu yksityiskohtien osalta erilaiseksi eri maissa kunkin maan omien valintojen mukaan.

Hallituksen esityksen tavoitteena on saattaa direktiivi voimaan siten, että se turvaa veropohjaa ja ehkäisee verotuottojen kannalta merkityksellistä verosuunnittelua. Samalla on kuitenkin pyritty ottamaan huomioon tarve turvata yritysten yleiset toimintaedellytykset. Esityksessä on todettu nimenomaan, etteivät tavoitteet ehkäistä aggressiivista verosuunnittelua ja ylläpitää yritystoiminnan edellytyksiä tukevaa, kilpailukykyistä tuloverojärjestelmää ole toisiaan poissulkevia. Esityksessä muistutetaan lisäksi siitä, että tarkoitus ei ole evätä korkojen vähennysoikeutta kokonaan vaan rajoittaa vain sen verovuosisikohtaista enimmäismäärää.

Nämä näkökohdat selittävät pitkälti niitä rajauksia, joita yksittäiskysymyksissä on tehty.

2 OECD:n ja G20-maiden vuonna 2012 käynnistämä projekti, jonka päätteeksi vuonna 2016 hyväksyttiin 15 toimenpiteen ohjelma keinoista, joilla verosuunnittelua voidaan rajoittaa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Keskeinen ajatus on pyrkiä varmistamaan, että yrityksen tuotto verotetaan siellä, missä arvo luodaan. (BEPS, Base Erosion and Profit Shifting)

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Valiokunnan yleisarvio

Valiokunta pitää perusteltuna sitä, että esityksessä on pyritty hakemaan toimiva tasapaino edellä todettujen kahden erisuuntaisen tavoitteen välillä. Esitys vaikuttaa tässä suhteessa hyvin harkittulta.

Tutkimus antaa ensinnäkin viitteitä siitä, että korkojen vähennysoikeutta voidaan rajoittaa ilman, että se heikentää liiketoimintaa. Tämä ilmenee VATT:n tutkimuksesta³, joka tehtiin vuoden 2014 alusta voimaan tulleen kansallisen rajoitussäännöksen vaikutusten selvittämiseksi. Tutkimuksessa verrattiin suomalaisia, ruotsalaisia ja tanskalaisia monikansallisia yrityksiä ja havaittiin, että suomalaisyhtiöiden rahoituskulut olivat pienentyneet kontrolliryhmään verrattuna. Lisäksi tytäryhtiöt olivat pienentäneet pitkäaikaisten velkojen määrää rajoituksen voimaantumisen jälkeen. Muutosten ei havaittu myöskään siirtäneen verosuunnittelua siirtohinnoitteluun eikä pienentäneen liikevaihtoa.

Toisaalta, meillä on edelleen yleinen vieraan pääoman korkojen vähennysoikeuteen perustuva sääntelymalli, jota on rajoitettu vain ehdollisesti. Esitys on hyvin linjassa tämän kanssa ja siten toteuttamiskelpoinen tavoitteena olevassa aikataulussa. Tässä suhteessa esimerkiksi Ruotsi on valinnut toisen linjan ja rajoittanut korkojen vähennysoikeutta joiltakin osin meitä tiukemmin. Yhtenä tavoitteena on ollut pyrkimys lisätä oman ja vieraan pääoman verokohtelun neutraalisuutta. Vastapainoksi Ruotsi aikoo alentaa yhteisöverokantaansa kahdessa vaiheessa nykyisestä 22 prosentista lopulta 20,6 prosenttiin vuoden 2021 alusta.

Tasapainoisen sääntelyn merkitys korostuu, koska esitys kiristää rajoituksia nykyisestä. Tähän vaikuttaa ennen muuta se, että rajoitukset on ulotettava koskemaan myös ulkoisia korkoja, ei siis vain etuyhteyskorkoja, kuten nyt. Lisäksi sääntelyn piiriin tulevat kaikki yhteisöt siitä riippumatta, miten niiden tuloa verotetaan. Nykyisinhän tuloverolain mukaan verotettava liiketoiminta on rajattu rajoitusten ulkopuolelle. Yksistään nämä muutokset tulevat heijastumaan mm. infrastruktuurihankkeiden ja kiinteistöalan rahoitusjärjestelyihin.

Koska sääntely kiristyy nykyisestä ja ilmenee täysin uusissa tilanteissa, valiokunta pitää esitykseen sisältyvien vapaaehtoisten optioiden käyttöä järkevänä. Ne lisäävät muutoksen hallittavuutta ja helpottavat yritysten sopeutumista uuteen sääntely-ympäristöön. Vakaus on tärkeää myös kansainvälisessä verotusympäristössä vireillä olevien muutostrendien vuoksi. Tiedossa on hankkeita, joiden lopullisia vaikutuksia ei vielä ole nähty, ajateltakoonpa vaikka vain Yhdysvaltojen verouudistusta tai digitaalisen liiketoimintaan perustuvan tulon verotusoikeuden jakoa koskevia kansainvälisiä aloitteita.

Esitys on kaikkiaan perusteellisesti laadittu ja eri vaihtoehtoja huolellisesti punnitseva. Siitä käy toisaalta hyvin ilmi myös muutosten vaikutusten arvioinnin vaikeus. Se johtuu osin perinteisestä staattisesta tarkastelutavasta mutta merkittävästi myös käytettävissä olevien tietojen puutteesta. Tämä koskee erityisesti kiinteistötoimialaa, joka on ollut pääosin nykyisen sääntelyn ulkopuolella.

3 Harju, Kauppinen, Ropponen (2017): Firm Responses to an Interest Barrier: Empirical Evidence, VATT WP 90. Tutkimuksessa käytetty empirinen aineisto kattaa kaikki suomalaiset, ruotsalaiset ja tanskalaiset monikansalliset yritykset.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

la. Myös tasevapautusta koskevat arviot perustuvat kaavamaisiin laskelmiin, eikä vaikutuksia infrastruktuurihankkeisiin ole sisällytetty arvioihin lainkaan. Syynä siihen on päätös siirtää näitä koskevat kysymykset erilliseen valmisteluun sosiaalista asuntotuotantoa lukuun ottamatta.

Esityksen vaikutukset saattavat siis olla myös laajempia kuin on kyetty arvioimaan. Se lisää myös riskiä rajoitusten negatiivisesta vaikutuksesta kasvuun ja investointeihin. Toisaalta tiukentuvat säännökset johtavat todennäköisesti erilaisiin sopeutusjärjestelyihin yrityksissä ja ehkäisevät korkovähennyksiin perustuvaa verosuunnittelua. Valiokunta pitää esityksen verotuottoarvioita näistä syistä vain karkeasti suuntaa-antavina. Niissä on päädytty ensi vuodelle noin 19 milj. euron laskennalliseen lisäykseen. Siitä siirtyisi kuitenkin reilu kolmannes tuleville vuosille yritysten tappiollisuuden vuoksi. Arvio sisältää vanhoja lainoja koskevan siirtymäsäännöksen vaikutukset, noin 28 milj. euroa.

Koska muutos kohdistuu vieraan pääoman korkoihin, se koskee lähtökohtaisesti kaikkea yritystoimintaa rahoitusalaan lukuun ottamatta. Tosiasialliset vaikutukset ovat toki tätä rajoitetumpia nettokorkomenojen vähennyskelpoisuudelle ehdotettujen euromääräisten rajojen vuoksi. Lisäksi itsenäisten yritysten lainajärjestelyt on rajattu kokonaan sääntelyn ulkopuolelle. Muutos on kaikesta huolimatta periaatteellisesti laaja ja säännökset itsessään melko vaikeaselkoisia. Tämä kaikki edellyttää asiantuntemusta yrityskentässä ja huolellista ohjausta viranomaistaholta.

Sääntelyn monipiirteisyydestä huolimatta asian valiokuntakäsittelyssä on kiinnitetty huomiota pääasiassa kolmen vapaaehtoisen option käyttöön: tasevapautukseen sekä sen edellyttämään tasevertailuun, vanhoja lainoja koskevan siirtymäsäännöksen selkeyteen sekä infrastruktuurihankkeita koskevan poikkeuksen mahdollisuuteen. Muut huomiot koskevat lähinnä konsernin sisäisten ja ulkoisten korkomenojen erilaista kohtelua sekä joitakin tulkintaan liittyviä yksittäiskysymyksiä. Valiokunta käsittelee näitä näkökohtia erikseen seuraavassa.

Sisäisten ja ulkoisten korkomenojen erilainen kohtelu

Esityksessä on säilytetty nykyisessä korkovähennysrajoitusta koskevassa säännöksessämme oleva 500 000 euron raja. Jos nettokorkomenot ovat enintään sen suuruiset, rajoitussäännöstä ei sovelleta lainkaan. Tällä on haluttu rajoittaa hallinnollista työtä tilanteissa, joissa intressi on kaikkiaan vähäinen. Säännöksellä on ollut myös suuri käytännön merkitys, sillä valtaosalla — vuonna 2016 noin 99 prosentilla — yrityksistä nettokorkomenojen määrä on ollut enintään 500 000 euroa.

Direktiivin sallima enimmäisraja on 3 milj. euroa, jonka suuruiset nettokorkomenot voitaisiin vapauttaa rajoituksista. Kansallinen sääntely voi olla myös tältä osin direktiiviä tiukempaa.

Esityksessä on käytetty hyväksi 3 milj. euron enimmäismäärää, mutta rajattu se koskemaan vain ulkoisia korkoja, jotka tulevat nyt siis ensi kertaa sääntelyn piiriin. Tämä on sinänsä perusteltua, koska ulkoihin lainoihin liittyy harvoin verosuunnittelua.

Asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu selkeyden vuoksi yhtä 3 milj. euron rajaa. Toisaalta on ehdotettu, että molempia rajoja laskettaisiin selvästi.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Valiokunta viittaa edellä ja esityksen perusteluissa oleviin tietoihin erilaisten rajojen käytännön vaikutuksista. Vaikka säännöstö on tärkeä tuntee, rajat eivät tule vastaan käytännössä useimpien yritysten toiminnassa. Rajoitukset tulevat siis kohdistumaan edelleen harvalukuiseseen yritysjoukkoon, jolla on suuret nettokorkomenot. Tällöinkin pohdinta kohdistunee voittopuolisesti niihin vapautusperusteisiin, joihin euromääräiset rajoitukset eivät liity.

Arvioinnissa on syytä korostaa myös sääntelyn perimmäistä tarkoitusta estää aggressiivista verosuunnittelua. Nykyinen säännös on toiminut hyvin, ja vaikutusarviot puoltavat sekä 500 000 rajan että yrityksen oikaistuun elinkeinotoiminnan tulokseen perustuvan 25 prosentin leikkurin säilyttämistä. Valiokunta ei näe siksi tarvetta muuttaa esitystä näiltä osin.

Tasevapautus

Esityksessä on käytetty hyväksi direktiivin suomaa mahdollisuutta rajata korkovähennysrajoitusten piiristä konserniyhtiöt, jotka täyttävät tasevapautuksen edellytykset. Vapautus perustuu ajatukseen, ettei kysymys ole aggressiivisesta verosuunnittelusta, jos tarkasteltavan erillisyyhtiön oman pääoman suhde taseen loppusummaan on vähintään samalla tasolla kuin konsernitaseessa. — Vastaava säännös sisältyy myös voimassa olevaan lakiin.

Ehdotus on herättänyt keskustelua tasevapautuksen tarpeellisuudesta ja sen käyttöön mahdollisesti liittyvistä riskeistä. Osasyynä tähän on tieto siitä, ettei tasevapautus sisältynyt valtiovarainministeriön alkuperäiseen esitysluonnokseen vaan otettiin mukaan vasta kuulemiskierroksen jälkeen. Korostettu varovaisuus ja seurannan tarve ilmenevät niin ikään valtiovarainvaliokunnan lausumassa, jonka valiokunta sisällytti aikanaan mietintöönsä VaVM 31/2012 vp — HE 146/2012 vp.

Tasevapautusta koskeva säännös poikkeaa muista direktiivin sisältämistä optioista siten, että se on luonteeltaan yleinen. Sitä ei siis ole rajattu esimerkiksi toimialan perusteella, se ei sisällä lainan käyttötarkoitukseen liittyviä rajoituksia ja sen perusteella voi vapautua myös konserniyhteydessä annetun lainan koroista. Säännöksen soveltamisala muodostuu siten muita poikkeuksia avoimemmaksi ja laajemmaksi. Siksi sitä voidaan käyttää hyväksi myös direktiivin perustavoitteen vastaisesti.

Vastavuoroisesti voidaan todeta, että yleinen korkorajoitussäännös on sekin laajavaikutteinen. Se kattaa myös tilanteet, joissa ei ole kysymys aggressiivisesta verosuunnittelusta. Sääntely kohdistuu siten myös aloille ja toimijoihin, joiden korkojen vähennysoikeutta ei lähtökohtaisesti ole tarvetta rajoittaa. Tasevapautusta on pidetty sen vuoksi tarpeellisena mm. konserniyhteisöjen yleisesti käytetyn keskitetyn rahoitusmallin mahdollistamiseksi.

Esityksen perusteluista ilmenee hyvin, kuinka merkittävä tasevapautukseen perustuva poikkeus on verotulovaikutuksiltaan; esimerkiksi vuonna 2016 rajoitusten piiristä vapautui sen perusteella noin 215 milj. euron korkomenot eli yli kolmasosa muutoin vähennyskelvottomasta määrästä. Määrä vastaa noin 43 milj. euron verotuloa. — Säännöstä sovellettiin tuolloin 59 yrityksen verotuksessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Esityksessä on viitattu toisaalta monessa kohdin vaikeuteen arvioida uuden, aiempaa kireämmän sääntelyn vaikutuksia yrityksiin. Kun korkein hallinto-oikeus on lisäksi selventänyt säännöksen tulkintaa mm. rahastorakenteissa, tasevapautusta on pidetty esityksessä edelleen perusteltuna. Näkemys on saanut vahvaa tukea myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa.

Käyty keskustelu osoittaa valiokunnan mielestä, että tasevapautukselle on yhä hyväksyttävät perusteet; kysymys on silloin tavallista liiketoimintaa harjoittavien yritysten toimintaedellytysten turvaamisesta. Sääntelyllä on vaikutusta myös siihen, millaisena toimintaympäristönä Suomea pidetään verrokkimaihien nähdessä.

Valiokunta puoltaa siis esitystä. Samalla on syytä korostaa yhä seurannan tarvetta. Valiokunta pitää siten tärkeänä, että valtiovarainministeriö seuraa yhdessä Verohallinnon kanssa säännöksen vaikutuksia yritysten pääomarakenteisiin ja velkojen korkojen vähentämisessä tapahtuviin muutoksiin. Säännöksen asemaa tulee pohtia sen pohjalta uudelleen, jos siihen ilmenee tarvetta.

Lopuksi on syytä korostaa, että vaikka korkovähennysrajoitusten tarkoitus on turvata veropohjaa, soveltamisedellytykset määräytyvät objektiivisin perustein. Vastavuoroisesti on tärkeää, että ilmeiseen veronkiertoon tai hinnoittelupoikkeamaan voidaan puuttua verotusmenettelylain 28 tai 31 §:n nojalla. Kun näin menetellään, korkovähennystä koskeva sääntely saa kokonaisuudessaan sen merkityksen, mikä sille on osana Suomen kaltaisen maan tuloverojärjestelmää haluttu antaa.

Tasevertailu

Tasevapautuksen perustana oleva vertailu tulee tehdä direktiivin mukaan niin, että vertailtavat taseet arvostetaan samaa menetelmää käyttäen. Tällaista vaatimusta ei ole voimassa olevassa laissa, vaan vertailu tehdään yhtiöiden vahvistettujen taseiden välillä. Taustalla on ollut mm. kotimainen konserniavustusjärjestelmä, joka ei ole yhteensopiva kansainvälisten tilinpäätösstandardien kanssa. Vertailu on voitu siten tehdä eri menetelmillä laadittujen, vahvistettujen taseiden välillä.

Koska direktiivi edustaa vähimmäissääntelyä, vertailumenettelyä tulee tarkentaa. Direktiivi ei anna kuitenkaan johtoa siitä, millainen menettelyn tulee olla, jotta edellytys täytyisi. Hallituksen esityksessä on päädytty ratkaisuun, jossa konsernitilinpäätös tulisi muuntaa sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu samaa menetelmää käyttäen kuin verovelvollisen tase.

Asiantuntijakuulemisen perusteella on käynyt ilmeiseksi, että ehdotettu malli ei ole toimiva. Se aiheuttaisi käytännössä lähes ylivoimaista työtä silloin, kun konserniin kuuluu laaja joukko ulkomaisia yhtiöitä ja vertailtavat taseet on laadittu eri menetelmällä. Koska valiokunta on puoltanut edellä tasevapautusta, vertailun täytyy olla mahdollinen myös käytännössä. Säännöstä tulisi täydentää sen vuoksi niin, että vertailu voidaan tehdä myös toisinpäin. Verovelvollinen voisi siis esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase. Valiokunta ehdottaa tämän sisältöistä muutosta 1. lakiehdotuksen 18 b §:n 5 momenttiin.

Direktiivin vaatimus saman menetelmän käyttämisestä on itsessään ongelmallinen, koska tilinpäätösten laadintamenetelmät eroavat usein toisistaan. Siitä voi aiheutua tarkoituksettomia eroja

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

ja tulkinnanvaraisuutta siitä, missä määrin yhtiöiden omavaraisuusasteet vastaavat toisiaan. Tausta-ajatuksena kuitenkin on se, että verovelvollisen harkintavalta olisi mahdollisimman vähäinen ja säännöksen soveltaminen eri tilanteissa mahdollisimman yhdenmukaista. — Näiden kriteerien osalta muunnon suunnalla ei sinänsä ole merkitystä.

Verohallinto on ilmaissut huolensa säännöksestä mahdollisesti aiheutuvista tulkintatilanteista. Sääntelyn tulisi olla sen vuoksi mahdollisimman selkeä. Verohallinto ei pidä myöskään tarkoituksenmukaisena sitä, että sen tulisi ensi sijassa arvioida tehtyjen muuntojen ja taseiden oikeellisuutta. Säännös ei toisaalta edellytä myöskään sitä, että jokin kolmas taho vahvistaisi muunnon oikeellisuuden.

Valtiovarainministeriö on korostanut puolestaan sitä, että vertailun lähtökohtana ovat yhtiöiden vahvistetut taseet. Niiden pohjalta vertailtava tase tulee laatia niin kuin se olisi virallisesti vahvistettava tase. Tämä vastaa direktiivin 4 artiklan 5 kohdan a) ii sanontaa "...sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa menetelmää..."

Valiokunta yhtyy ministeriön näkemykseen ja toteaa, että vahvistettu tase tulee esittää edellä kuvatuin tavoin kokonaan uudelleen laadittuna. Selvyyden vuoksi säännöksen sanamuotoa tulisi tarkentaa siten, että se vastaa täsmällisemmin tätä ajatusta. Lisäksi, vaikka säännös ei edellytä, että jokin taho vahvistaisi uudelleen laaditun taseen, verovelvollinen voi aina antaa siitä oman vakuutuksensa. Oikeellisuuden tarkastaminen jää viime kädessä verotarkastuksen tehtäväksi.

Vanhoja lainoja koskeva siirtymäsäännös

Esityksessä on käytetty niin ikään optiota rajata vanhoista eli ennen 17.6.2016 otetuista lainoista kertyvät nettokorkomenot vähennysrajoitusten ulkopuolelle. Käytännössä kysymys on konsernin ulkopuolisille maksetuista koroista, jotka tulevat nyt sääntelyn piiriin. Säännöksen soveltaminen edellyttää, ettei lainan määrää tai laina-aikaa koskevissa lainaehdoissa tapahdu muutoksia.

Siirtymäsäännöstä on pidetty yleisesti perusteltuna, jotta esitys ei vaikuttaisi takautuvasti aikaan tehtyjen laajojen ja pitkäkestoisten investointihankkeiden rahoitukseen. Tämä merkitys tuodaan selvästi esiin myös esityksen perusteluissa.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty kuitenkin huomiota esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin, joissa edellytetään, että laina on myös nostettu ennen 17.6.2016. Tulkintaa on pidetty säännöksen tarkoituksen vastaisena, koska etenkin pitkäkestoisissa hankkeissa lainaa ei tyypillisesti nosteta kerralla vaan useassa erässä.

Valtiovarainministeriö on pitänyt mahdollisena ehdotetun sääntelyn tarkentamista, vaikka direktiivi ei sisällä tarkkaa määritelmää siitä, mitä lainan ottamisella tarkoitetaan⁴. Valiokunta toteaa, että siirtymäsäännöksen on tarkoitettu soveltuvan lainoihin, joista on sovittu sitovasti ja jotka olisi voitu nostaa viimeistään 17.6.2016. Se seikka sinänsä, että jokin lainaerä nostetaan tuota ajankohtaa myöhemmin, ei siis ole esteenä säännöksen soveltamiselle. Vastaavasti, jos lainasopimus

⁴ Direktiivin englanninkielisessä versiossa käytetään ilmaisua "loans which were concluded" ja ruotsinkielisessä vastaavasti "lån som avtalats före"

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

on tehty ennen 17.6.2016, se täyttää soveltamisedellytykset, vaikka laina sittemmin nostettaisiin kokonaisuudessaan ajankohdan jälkeen.

Tulkintaan jää väistämättä rajatapauksia mm. siksi, että kansainväliset lainasopimukset voivat koostua useista erikseen sovittavista asiakokonaisuuksista. Tällöin ei ole ehkä aina selvää, milloin lainasopimus on katsottava tehdyksi. Näissä tapauksissa valiokunta painottaa tulkintalinjaa, joka tukee säännöksen perustavoitetta, vaikka kysymyksessä on poikkeussäännös.

Esityksen perusteluita on syytä tarkentaa edellä esitetyin tavoin.

Infrastruktuurihankkeita koskeva poikkeus

Direktiivi antaa mahdollisuuden rajata soveltamisalan ulkopuolelle lainat, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita. Edellytyksenä on mm. se, että hankkeella tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista yleisen edun mukaista omaisuutta.

Esitykseen ei sisälly kuitenkaan yleistä infrastruktuurihankkeita koskevaa poikkeusta. Ainoastaan sosiaalinen asuntotuotanto on rajattu tässä vaiheessa korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Ratkaisu johtuu asiaan liittyvistä valtiontukinäkökohdista, jotka on otettava direktiivin nimenomaisen maininnan perusteella huomioon. Sääntelyä vaikeuttaa osaltaan myös se, ettei direktiivi sisällä tarkennettua määritelmää infrastruktuurihankkeelle eikä esimerkkejä sen soveltamisesta. Ratkaisu hankkeen luonteesta ja poikkeaman sallittavuudesta jää näin jäsenvaltion tapauskohtaisen harkinnan varaan.

Asetelma on käytännössä uusi, koska infrastruktuurihankkeissa ei ole yleensä kysymys etuyhteyslainoista. Hankkeet ovat jääneet siten tähän asti yleensä rajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Koska rajoitukset laajenevat koskemaan myös ulkoisia korkoja, mittavaa lainarahoitusta edellyttävien hankkeiden asema muuttuu. Tämä nostaa rahoituskustannuksia ja vaikeuttaa hankkeiden toteutusta, jos poikkeuksen soveltamisalaa ei kyetä laajentamaan.

Hallituksen esityksessä on tuotu hyvin esiin ne näkökohdat, jotka liittyvät valtiontukitarkasteluun. Selvittely on päätetty jättää asian vaativuuden vuoksi jatkovalmisteluun. Valiokunta pitää tätä perusteltuna etenemistapana. Samalla tavoin on toimittu mm. Ruotsissa, jossa on asetettu komitea pohtimaan eri ratkaisuvaihtoehtoja. Tiedossa on lisäksi, että useat maat käyvät aiheesta keskustelua komission kanssa. Selvintä olisi, jos komissio esittäisi omat tarkentavat linjauksensa mahdollisimman pian.

Valiokunta pitää tärkeänä, että direktiivin sallimaa poikkeusta käytettäisiin laajasti hyväksi. Sitä ennen on kuitenkin aiheellista varmistua komission valtiontukikannasta. Alustavissa neuvotteluissa tällaista varmuutta ei ole toistaiseksi saatu. Valiokunta ei voi sen vuoksi ehdoittaa puoltaa niitä ratkaisumalleja, joita asiantuntijakuulemisessa on esitetty ja jotka vaikuttavat sinänsä lupaavilta. Ne on syytä käydä sen vuoksi läpi myös komission kanssa. Tarpeen mukaan sääntelyssä voidaan edetä vaiheittain. Oleellista on, että sallituiksi havaitut hankkeet voidaan saattaa poikkeuksen soveltamisalan piiriin mahdollisimman pian. Koska asia on yhteiskunnallisesti merkittävä, valiokunta ehdottaa sitä koskevaa kahta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotukset*).

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Eräät yksittäiskysymykset

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin erinäisiä yksittäiskysymyksiä, jotka tulisi ottaa huomioon sääntelyssä. Näitä ovat mm. vakuutuskuoriin perustuva mahdollisuus kiertää konserniyhteyslainoja koskeva sääntely, back-to-back-lainoihin liittyvät tulkintakysymykset tai holding-yhtiöiden käyttö rahoitusrakenteissa.

Valiokunta pitää sinänsä selvänä, että sääntelyn tulisi olla mahdollisimman yksitulkintaista ja ennakoitavaa. Kun kohteena on aggressiivinen verosuunnittelu, kaikkia ilmiöitä ei kuitenkaan voida ottaa ennalta huomioon. Siksi sääntelyn on järkevämpää olla yleistasoista, ja — niin kuin nyt — objektiivisiin, yhtäläisesti havaittaviin seikkoihin perustuvaa. Sen vastapainona ovat veronkiertoa ja hinnoittelupoikkeamia koskevat säännökset, joihin on viitattu jo edellä. Niiden perusteella on myös saatu merkittäviä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja korkovähennysoikeudesta. Oikeuskäytännössä on kiinnitetty lisäksi huomiota mm. siihen, onko suoritusta pidettävä ylipäänsä korkona tai onko vieraan pääoman erä allokoitu oikeaan yhtiöön.

Valiokunta pitää tällaista lähestymistapaa sääntelyn olennaisuuden ja hallittavuuden kannalta perusteltuna.

Seuranta

Vaikka kansalliset korkorajoitussäännökset ovat olleet voimassa jo vuodesta 2014, esityksen aiheuttama muutos on merkittävä ja vaikutukset monin osin ennakoimattomia. Jatkovalmistelussa on lisäksi vielä merkittävä infra-alaa koskeva poikkeus. Valiokunta pitää näistä syistä tärkeänä, että valtiovarainministeriö seuraa lainmuutoksen vaikutuksia yritystoiminnan edellytyksiin sekä yritysten pääomarakenteissa ja velkojen korkojen vähentämisessä tapahtuviin muutoksiin. Lisäksi ministeriön tulee kartoittaa verotuskäytännössä mahdollisesti ilmeneviä uusia verosuunnittelu- toimia ja arvioida saadun tiedon pohjalta lain kehittämistarpeita.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

18 b §:n 5 momentti. Säännös koskee taseen määrittelyä sekä sitä, miten tasevertailu tulee tehdä. Valiokunta ehdottaa säännöstä täydennettäväksi siten, että myös verovelvollinen voisi esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 150/2018 vp sisältyvät 2.—4. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 150/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §, sellaisena kuin se on laeissa 983/2012 ja 1238/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

II OSA

Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

2 luku

Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus

18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla, jollei 18 b §:ssä toisin säädetä.

Korkomenolla ja korkotulolla tarkoitetaan tässä pykälässä korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia, jotka ovat korvausta vieraasta pääomasta sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia.

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (*nettokorkomenot*) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 25 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitetusta elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

vähennettävät poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus. Muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot vähennetään ensin.

Edellä 3 momentissa säädetyistä poiketen nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne suoritettu muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille ja

1) niiden määrä on verovuonna suurempi kuin 3 momentissa tarkoitettu prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ja enintään 3 000 000 euroa; tai

2) verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että 1 kohdassa mainitun määrän ylittävät muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot

a) kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 ja jotka eivät perustu lainamäärän tai laina-ajan lisäykseen johtaviin, mainittuna päivämääränä tai sen jälkeen, voimaan tullessiin lainaehtojen muutoksiin;

b) on luettu hyödykkeen hankintamenuun 14 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019;

c) on aktivoitu 23 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019; tai

d) on aktivoitu 27 c §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Jos verovelvollisella on korkotuloja tai korkomenoja toiminnasta, jonka tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) tai tuloverolain (1535/1992) nojalla, 3 momentissa tarkoitettujen nettokorkomenojen määrä muodostuu verovelvollisen kaikkien korkotulojen ja korkomenojen perusteella. Nettokorkomenojen vähennyskelvoton osuus lasketaan tällöin tästä yhteismäärästä. Edellä 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteista määrää laskettaessa käytetään tällöin 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksen lisäksi maatilatalouden tuloverolain 1 §:ssä tarkoitettua maatalouden tulosta ja tuloverolain nojalla laskettua tuloa, jotka lasketaan kaikki yhteen. Nettokorkomenojen vähennyskelvottomasta määrästä kohdistetaan kuhunkin tulolähteeseen määrä, joka vastaa tulolähteen suhteellista osuutta nettokorkomenojen yhteismäärästä. Jos nettokorkomenojen vähennyskelvoton määrä sisältää sekä muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja että konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja, kunkin tulolähteen suhteellinen osuus lasketaan ottaen huomioon tulolähteen osuus kumpaankin ryhmään kuuluvien nettokorkomenojen yhteismäärästä. Siltä osin kuin nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia 4 momentin 2 kohdan nojalla, ne kohdistetaan siihen tulolähteeseen, johon mainituissa 2 kohdassa tarkoitettut korkomenot kuuluvat.

Osapuolet ovat tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla konserniyhteydessä toisiinsa, jos osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Muilla kuin konserniyhteydessä olevilla osapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä tässä momentissa tarkoitettu määräysvaltaa koskeva edellytys ei täyty. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

1) konserniyhteydessä olevalta osapuolelta on saatava muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on konserniyhteisosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat 3 ja 4 momentin mukaan vähennyskelvottomia (*vähennyskelvottomat nettokorkomenot*), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen määrään saakka. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteisen määrän perusteella, vähennyskelvottomia netto-

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

korkomenoja ei voi vähentää 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetun määrän perusteella. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetun määrän perusteella, vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voida vähentää 3 momentissa tarkoitetun prosenttiperusteisen määrän perusteella. Verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä ja vähennyskelvottomien muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennettävä määrä on enintään 3 000 000 euroa ellei 3 momentissa tarkoitettu verovuoden prosenttiperusteinen määrä ole tätä suurempi. Vähennyskelvottomista nettokorkomenoista vähennetään ensin muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Jos verovelvollisella on myös 5 momentin nojalla maatilatalouden tuloverolain tai tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan kohdistettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja, näitä voidaan vähentää seuraavina vuosina kyseisen tulolähteen tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrään saakka noudattaen, mitä tässä momentissa ja 5 momentissa säädetään. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet.

Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

18 b §

Tämän lain 18 a §:ää ei sovelleta:

- 1) yhteisöön, avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, joka on itsenäinen yritys;
- 2) rahoitusalan yritykseen;
- 3) korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan 4 momentissa tarkoitettuja pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita edellyttäen, että hankkeen toteuttaja, vieraan pääoman menot, varat ja tulot ovat kaikki Euroopan unionissa;
- 4) jos verovelvollinen esittää 5 momentissa tarkoitettulla tavalla selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna itsenäisenä yrityksenä ei pidetä yhteisöä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä:

- 1) joka on osa liikekirjanpidollista konsernia;
- 2) jolla on verotuksellinen kiinteä toimipaikka ulkomailla;
- 3) jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus toisen yksikön äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia toisen yksikön voitoista;
- 4) jonka äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista luonnollisella henkilöllä tai toisella yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus; tai
- 5) jolla on yhteys yhteen tai useampaan toiseen yksikköön sen perusteella, että luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on sekä siitä että toisesta yksiköstä vähintään 25 prosentin osuus.

Rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan 1 momentin 2 kohdassa:

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta;
- 2) sijoituspalvelulaissa tarkoitettua sijoituspalveluyritystä;
- 3) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettua vaihtoehtorahaston hoitajaa;
- 4) sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä;
- 5) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä tai jälleenvakuutusyhtiötä;
- 6) vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettua vakuutusyhdistystä;
- 7) vakuutuskassalaissa tarkoitettua eläkekassaa, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun direktiivin 2003/41/EY soveltamisalan piiriin sekä vakuutuskassalaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;
- 8) eläkesäätiölaissa tarkoitettua eläkesäätiötä, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu 7 kohdassa mainitun direktiivin soveltamisalan piiriin sekä eläkesäätiölaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;
- 9) työeläkelakien mukaista työeläkelaitosta sekä sellaista oikeushenkilöä, jotka on perustettu tällaisten järjestelmien sijoituksia varten;
- 10) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jonka hoidosta vastaa samassa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahaston hoitaja;
- 11) sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastoa;
- 12) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua keskusvastaapuolta;
- 13) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua arvopaperikeskusta.

Pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena pidetään asuntojen uudisrakentamista, perusrasparantamista tai hankintaa, jota varten on saatu lainaa tai korkotukea jonkin seuraavista laeista perusteella:

- 1) vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (604/2001);
- 2) aravalaki (1189/1993);
- 3) aravarajoituslain (1190/1993) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu laki;
- 4) vuokra-asuntolainojen korkotuesta annettu laki (867/1980);
- 5) asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (1205/1993);
- 6) vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annettu laki (574/2016).

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tase on laadittava Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Taseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen. Jos konsernitase on laadittu käyttäen kokonaan tai osin eri säännöstöä kuin verovelvollisen tase, vertailu voidaan tehdä vain, jos verovelvollinen esittää vahvistetun konsernitaseen sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase, tai jos verovelvollinen esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1541/1992, uusi 4 momentti seuraavasti:

3 §

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

tuloverolain 58 ja 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 § 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 955/2017, sekä
lisätään 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1333/1995, 475/1998, 716/2004, 1246/2013 ja 1546/2015, uusi 9 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

58 §

Korkomenot

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen yhteisöjen ja elinkeinoyhtymien korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,26.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 954/2017 seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 68,70 prosenttia ja kuntien jako-osuus 31,30 prosenttia yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa välittömästi komission kanssa selvitystä ns. Manakala-yhtiöiden toteuttamien, ydinvoiman rakentamista ja käyttämistä koskevien voimalaitoshankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle direktiivissä tarkoitettuna pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa lisäksi välittömästi komission kanssa selvitystä muiden rajattujen, yhteiskunnalle tärkeiden infrastruktuurihankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle.*

Helsingissä 16.11.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd (osittain)
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Kari Uotila vas (osittain)
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Li Andersson vas (osittain)
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Emma Kari vihr
varajäsen Riitta Myller sd (osittain)
varajäsen Sari Raassina kok
varajäsen Eero Reijonen kesk
varajäsen Joona Räsänen sd (osittain)
varajäsen Harry Wallin sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

VASTALAUSE 1 /sd

Perustelut

Nyt uudistettavan korkovähennysrajoituksen tarkoitus on rajoittaa aggressiivisessa verosuunnittelussa yleisesti käytetyistä rahoitusjärjestelyistä saatuja verohyötyjä. Monikansalliset yritykset ovat hyödyntäneet korkojen laajaa vähennyskelpoisuutta aggressiivisessa verosuunnittelussa Suomessa jo ainakin 1970-luvulta asti. Ilmiö on globaali, minkä vuoksi korkojen vähennyskelpoisuutta on rajoitettu monissa länsimaissa jo vuosikymmeniä. Esimerkiksi Kanadassa korkovähennysrajoitus otettiin käyttöön jo vuonna 1971. Suomessa päätettiin nykyisen rajoituksen käyttöönotosta vuonna 2012. Lakia valmisteltaessa kävi ilmi, että sadat yritykset ovat välttäneet aggressiivisilla korkojärjestelyillä maksamista Suomeen veroja täällä harjoitetun liiketoiminnan voitoista. Suomen vuosittaiset yhteisöveromenetykset näistä järjestelyistä laskettiin sadoissa miljoonissa euroissa.

Hallituksen nyt esittämät muutokset perustuvat osittain vuonna 2016 EU:ssa hyväksytyyn veronkiertämisen estämistä koskevaan direktiiviin (EU 2016/1164), joka velvoittaa Suomen tiukentamaan korkovähennysrajoitusta eräiltä osin vuoden 2019 alusta alkaen. Veronkiertodirektiivin tarkoituksena on puuttua monikansallisten yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun ja valtioiden haitalliseen verokilpailuun siten, että siinä asetetaan vähimmäistaso jäsenvaltioiden veronkiertämistä koskevalle sääntelylle. Näin rajoitetaan yritysten aggressiivisista verojärjestelyistä ja valtioiden haitallisesta verokilpailusta saamia hyötyjä, mikä tervehdyttää niin markkinoita kuin julkista taloutta globaalisti.

Suomen nykyinen ja EU:n veronkiertodirektiiviin sisältyvä korkovähennysrajoitus perustuu rakenteeltaan muun muassa Saksassa jo pitkään käytettyyn malliin, jota on kehitetty edelleen muun muassa OECD:n aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaa koskevassa BEPS-hankkeessa (Base Erosion and Profit Shifting). Suomen nykyinen säännös ei kuitenkaan ole erityisen tiukka suhteessa esimerkiksi OECD:n suosituksiin, sillä siinä on lukuisia poikkeuksia, ja sen euromääräiset sekä prosentuaaliset rajat ovat lähellä suositusten minimitasoa. On myös selvää, että Suomen yleinen veronkiertämisen ehkäisemiseksi tarkoitettu verotusmenettelystä annetun lain 28 § tai muut säännökset eivät estä yleisimpiä aggressiivisessa verosuunnittelussa käytettyjä järjestelyjä. Kyseinen säännös soveltuu vain yksittäistapauksissa, ja se voidaan ottaa verojärjestelyjä suunniteltaessa etukäteen huomioon. Korkojärjestelyjä on käytetty vuosikymmeniä veronkiertosäännöksen estämättä, eikä hallitus ole esittänyt säännökseen muutoksia veronkiertodirektiivin seurauksena. Valtiovarainministeriön selvitysten sekä lukuisten julkisuudessakin esillä olleiden tapausten perusteella on selvää, että korkojärjestelyjä käytetään edelleen aggressiivisessa verosuunnittelussa ja näiden järjestelyjen Suomelle aiheuttamat veromenetykset ovat todennäköisesti ainakin kymmeniä miljoonia euroja vuositasolla.

Vuonna 2012 nykyistä korkovähennysrajoitusta säädettäessä eduskunta velvoitti valtiovarainministeriön seuraamaan lain kehitystarpeita ja ryhtymään sen perusteella tarvittaviin lainsäädäntötoimiin. Valtiovarainministeriön tammikuussa 2018 lausuntokierrokselle lähetetyssä lakiluonnoksessa olikin laista poistettu eräitä keskeisiä aukkokohtia, joita on hyödynnetty aggressiivisessa verosuunnittelussa. Näistä keskeisin on niin kutsuttu tasevapautus, joka palautettiin syyskuus-

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

sa 2018 annettuun lopulliseen hallituksen esitykseen. Lakiesitykseen on myös palautettu eräitä muita poikkeuksia, minkä vuoksi aggressiivinen verosuunnittelu korkojärjestelyillä uhkaa jatkua entisellään. Ainoat olennaiset tiukennukset lakiin on tehty veronkiertodirektiivin pakottamana. Ne rajoittavat muun muassa kiinteistösijoituksissa yleisesti käytettyjä korkojärjestelyjä, mutta vasta hallituksen lakiin lisäämän siirtymäajan jälkeen.

Samaan aikaan esimerkiksi Ruotsissa aggressiivisessa verosuunnittelussa käytettyjen korkojen vähennyskelpoisuutta rajoitetaan jo nyt selvästi Suomea tiukemmin ja korkovähennysrajoitusta ollaan tiukentamassa edelleen. Suomen kaltaista tasevapautusta ei Ruotsiin ole tulossa. Siellä korkovähennysrajoituksen tiukentamista on perusteltu veronkierron ehkäisyn ja veropohjan tiivistämisen ohessa sillä, että näin ehkäistään ylivelkaantumisesta yhteiskunnalle aiheutuvia riskejä ja saatetaan oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen verokohtelu hieman lähemmäs toisiaan. Omalle pääomalle korkojen sijaan maksetut korot eivät ole verovähennyskelpoisia, mikä kannustaa yrityksiä ottamaan velkaa sen sijaan, että varoja kerättäisiin esimerkiksi pörssin kautta, ja toisaalta asettaa pörssin piensijoittajat lainoja tarjoaviin pankkeihin nähden epätasa-arvoiseen asemaan.

On ilmeistä, että hallitus on esityksellään sivuuttanut korkovähennysrajoituksen ja veronkiertodirektiivin perimmäisen tarkoituksen: aggressiivisen verosuunnittelun hillinnän. Sen sijaan on nostettu esiin korkovähennysten aiheuttomasta rajoittamisesta mahdollisesti aiheutuvat haitat, vaikka näyttö näistä haitoista on olematonta. Päinvastoin esimerkiksi Valtion taloudellisessa tutkimuslaitoksessa Suomen korkovähennysrajoituksesta vuonna 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan se on toimiva keino aggressiivisen verosuunnittelun torjunnassa eikä sillä ole havaittu olleen haitallisia vaikutuksia. Useat tutkimukset muista maista ovat osoittavat samaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tai laista annetuissa lausunnoissa ei ole käynyt ilmi yhtään tapausta, jossa tasevapautuksen poisto aiheuttaisi aiheettomasti olennaista haittaa yrityksille tai investoinneille, varsinkaan jos rahoitusrakennetta muutetaan vastaavasti. Korkovähennysrajoitus voi joissain tilanteissa soveltua esimerkiksi tappiollisiin tai heikosti kannattaviin yrityksiin, mutta näissä tilanteissa ei käytännössä aiheudu huomattavia veroseuraamuksia, sillä korkovähennyksen laskentakaavassa on otettu nämä tilanteet huomioon — korkoja ei näissä tilanteissa tarvitse maksaa heikon tuloksen vuoksi, vaikka korkovähennysrajoitus soveltuisi. Vähennyskelvottomat korot taas saa vähentää seuraavina vuosina, kun tulos kääntyy kannattavaksi. Lisäksi konserniavustuksilla ja muilla järjestelyillä voidaan yksittäistilanteissa estää rajoituksen aiheeton soveltuminen. Investoinneille on annettu laskentakaavassa erityishuomio, sillä niistä tehtävät poisot kasvattavat vähennettävien korkojen määrää.

Myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä korostetaan korkovähennysrajoituksesta mahdollisesti aiheutuvia haittoja, vaikkei niistä ole näyttöä. Samalla mietinnössä vähätellään rajoituksen aukkokohtien aiheuttamaa aggressiivista verosuunnittelua ja sen aiheuttamia veromenetyksiä, vaikka niistä on kiistatonta näyttöä. Valtiovarainvaliokunnan tietoon on tuotu, että yksittäisen sähkönsiirtoyhtiön tasevapautusta hyödyntävästä verosuunnittelusta on aiheutunut yli kymmenen miljoonan euron vuosittaiset veromenetykset. Tämä asia on sivuutettu mietinnössä ja päädytty hyväksymään hallituksen esitys olennaisilta osin muuttamattomana. On selvää, että seurauksena verovälttely jatkuu, mistä Suomen veromenetykset ovat vuosittain vähintään kymmeniä miljoonia euroja vuodessa. Järjestelyjen yleistyessä menetykset voivat nousta vielä suuremmiksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

Samalla pienemmät kansallisesti toimivat yritykset kärsivät kilpailussa. Aggressiivista verosuunnittelua ovat harjoittaneet vain muutamat sadat kansainvälisessä omistuksessa olevat suuryritykset, kun Suomessa on yli 100 000 korkoja maksavaa yritystä. Korkovähennysrajoitus soveltuisi siis vain prosentin murto-osaan Suomen yrityksistä, vaikka sitä tiukennettaisiin nykyisestä niin, että aggressiivisen verosuunnittelun hyödyt minimoitaisiin.

Edellä esitetyn perusteella korkovähennysrajoitusta on perusteltua tiukentaa hallituksen esittämästä, jotta aggressiivinen verosuunnittelu saadaan paremmin kuriin. Veropohjaa tiivistämällä suurin osa yrityksistä pääsee verotuksellisesti tasaveroisempaan asemaan suhteessa monikansallisiin konserneihin, jotka välttelevät veroja aggressiivisesti korkojärjestelyillä. Samalla ehkäistään ylivelkaantumista yhteiskunnalle aiheuttuvia riskejä ja saatetaan oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen verokohtelu hieman lähemmäs toisiaan. Näin myös pörssiin sijoitettavia pienisijoittajia kohdeltaisiin verotuksessa tasapuolisemmin suhteessa yrityksille lainoja tarjoaviin rahoituslaitoksiin. Seuraavaksi on esitetty kohdittain korkovähennysrajoitukseen esitettävät muutokset. Valtiovarainministeriön arvion mukaan ne lisäävät yhteisöverotuloja vähintään sata miljoonaa euroa verrattuna hallituksen esitykseen.

1. Tasevapautus poistettava

Valiokunnassa ja lain valmistelussa on käynyt ilmi, että niin kutsuttu tasevapautus on keskeisimpiä syitä, joiden vuoksi aggressiivista verosuunnittelua on voitu jatkaa nykyisen korkovähennysrajoituksen estämättä. Tasevapautus soveltuu, kun koko konsernin omavaraisuusaste on yhtä suuri tai alempi kuin kyseessä olevalla konserniin kuuluvalla yhtiöllä. Esimerkiksi kansainvälisten sijoittajien hallinnoimissa yrityksissä on voitu manipuloida konsernin omavaraisuusaste jopa negatiiviseksi, jolloin kaikki korot on voitu vähentää verosta korkovähennysrajoituksen estämättä. Suomen veromenetykset tällaisista järjestelyistä ovat vähintään kymmeniä miljoonia.

Eräissä liike-elämän etujärjestöjen kannanotoissa on tuotu esiin, että korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä (mm. KHO 2018 T 65, KHO 2018:2) tulkinnat johtaisivat siihen, että tasevapautusta ei voisi enää hyödyntää aggressiiviseen verosuunnitteluun rahastorakenteissa. Tuoreessa artikkelissa (Heikki Vesikansa ja Stefan Stellato, Defensor Legis 4/2018) on käyty tasevapautusta koskevaa oikeuskäytäntöä kattavasti läpi, ja sen perusteella voidaan todeta, että edellä esitetty tulkinta ei pidä paikkaansa. Edellä viitatus oikeustapaukset koskevat vain yksittäistapauksia, ja aggressiivinen verosuunnittelu tasevapautusta hyödyntämällä on edelleen mahdollista tasevapautuksen vuoksi niin rahastorakenteissa kuin muissa omistusrakenteissa.

Edeltä käy ilmi, ettei ole esitetty tilanteita, joissa tasevapautuksen poistaminen aiheetta haittaisi yritysten toimintaa olennaisella tavalla. On myös selvää, että se mahdollistaa edelleen aggressiivisen verosuunnittelun, joka johtaa mittaviin veromenetyksiin ja veropohjan vuotoon. Tasevapautuksen poistamista perusteltiin valtiovarainministeriön lakiluonnoksessa "veropohjaa rapauttavan verosuunnittelun" torjunnalla ja lisäksi sillä, että tasevapautus on heikentänyt verotuksen ennustettavuutta sekä verovelvollisten yhdenvertaisuutta. Näistä syistä tasevapautus tulisi poistaa laista.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

2. Korkovähennysrajoituksen soveltumisen alarajoja laskettava

Hallitus esittää, että korkovähennysrajoituksen prosentuaalinen alaraja on 25 prosenttia suhteutettuna poistoilla oikaistuun verotuksen liikevoittoon (EBITD). Nettokorkomenot saisi siis vähentää siltä osin, kun ne jäävät rajan alle. Veronkiertodirektiivi sallii enimmillään 30 prosentin alarajan, eli esitys on lähellä direktiivin vähimmäistasoa. OECD on suosittanut, että raja olisi 10–30 prosenttia suhteessa oikaistuun verotuksen liikevoittoon. Alempaa 10 prosentin rajaa olisi perusteltua soveltaa, kun vähennyskeltottomat korot voi vähentää myöhempinä vuosina, kuten Suomessa. Korkea raja johtaa siihen, että aggressiivisista korkojärjestelyistä saa huomattavan hyödyn, vaikka korkovähennysrajoitus soveltuisi. Näistä syistä prosentuaalinen raja tulee asettaa 10 prosenttiin.

Esityksessä euromääräinen alaraja on 500 000 euroa etuyhteysosapuolten välisissä lainoissa ja 3 000 000 euroa, kun laina on otettu ulkopuoliselta taholta. Euromääräiset alarajat alittavat nettokorkomenot saa aina vähentää kokonaan verotuksessa. Niiden vuoksi aggressiivisista korkojärjestelyistä saa taloudellista hyötyä, vaikka korkovähennysrajoitus soveltuisi. Hyötyä on mahdollista kasvattaa pilkkomalla lainoja useisiin konserniyhtiöihin. Rajat ovat korkeat, sillä 20 prosentin verokannalla laskettuna konsernin sisäisistä lainoista voi saada vuosittain 100 000 euron verohyödyn ja, kun laina tulkitaan ulkopuoliselta otetuksi, verohyöty on vähintään 600 000 euroa. Myös näennäisesti ulkopuolisilta tahoilta otettuja lainoja on voitu käyttää aggressiivisessa verosuunnittelussa. Sen vuoksi Ruotsissa sovelletaan enimmillään noin 500 000 euron (5 000 000 SEK) alarajaa, eikä konsernin sisäisiä korkoja pääsääntöisesti saa vähentää lainkaan verotuksessa.

Edellä esitetyistä syistä korkovähennysrajoituksen euromääräiseksi alarajaksi tulee asettaa etuyhteyslainoissa 250 000 euroa ja muilta otetuissa lainoissa 1 000 000 euroa. Kohtuullista alarajaa voidaan pitää perusteltuna, sillä näin vältetään korkovähennysrajoituksen tulkinnasta aiheutuvat velvoitteet, kun aggressiivisen verosuunnittelun riskit ovat pienet. Yli 99 prosentilla yrityksistä nettokorkomenot ovat alle 500 000 euroa, joten rajojen vuoksi se soveltuisi jatkossakin vain harvoihin suuryrityksiin.

3. Etuyhteyden määritelmä palautettava direktiivin mukaiseksi

Nykyisellä korkovähennysrajoituksella on rajoitettu vain etuyhteyslainojen korkojen vähennyskelpoisuutta, sillä niitä käytetään useimmin aggressiivisessa verosuunnittelussa. Etuyhteys on muodostunut, kun toisella lainan osapuolella on ollut määräysvalta toisessa osapuolella tai kolmannella niissä molemmissa. Määräysvalta on perustunut esimerkiksi yli 50 prosentin omistukseen. Veronkiertodirektiivissä etuyhteyssuhde syntyy kuitenkin jo esimerkiksi 25 prosentin omistuksella. Tätä käsitettä on pakko soveltaa, jos direktiivin mukaiset itsenäiset yksiköt eli konserniin kuulumattomat yritykset halutaan rajata korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle, kuten hallitus on esittänyt.

Hallituksen esityksessä on haluttu säilyttää jaottelu etuyhteyslainoihin ja muihin lainoihin. Tätä voidaan pitää perusteltuna, sillä aggressiivinen verosuunnittelu on helpompaa etuyhteyslainoja käyttämällä, minkä vuoksi niitä kohdellaan eri tavoin myös esimerkiksi Ruotsissa. Hallitus on kuitenkin halunnut säilyttää etuyhteyden määritelmän ennallaan, vaikka veronkiertodirektiivi

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

edellyttää sen muuttamista edellä kuvatulla tavalla. Sen vuoksi se on tuonut etuyhteyden rinnalle uuden konserniyhteyden käsitteen, joka vastaa nykyisen korkovähennysrajoituksen etuyhteyden käsitettä. Tätä voidaan pitää ongelmallisena, sillä aggressiivisessa verosuunnittelussa on voitu hyödyntää nykyistä korkeaa omistusrajaa siten, että konsernin osakkaat ovat lainanneet sille rahaa muodollisen konsernirakenteen ulkopuolella. Tällaista järjestelyä on voitu käyttää, kun kaikkien osakkaiden omistus jää alle 50 prosentin. Etuyhteysrajan alentaminen 25 prosenttiin on perusteltua, sillä se vaikeuttaisi tällaisia järjestelyjä. Lisäksi yhden rajan käyttäminen yksinkertaistaisi lain soveltamista, kun korkovähennysrajoituksessa ei olisi kahta rinnakkaista etuyhteyden määritelmää. Myös valtiovarainministeriön lakiluonnoksessa esitettiin yhtä veronkiertodirektiivin mukaista etuyhteysrajaa.

4. Siirtymäsäännös poistettava

Veronkiertodirektiivi sallii sen, että korkovähennysrajoitusta ei sovelleta lainoihin, jotka on otettu ennen direktiivin hyväksymistä 17.6.2016. Hallitus esittää, että Suomi käyttäisi siirtymäsäännöstä siltä osin, kun korkovähennysrajoitusta nyt tiukennetaan. Tämä johtaisi siihen, että esimerkiksi aggressiivisia korkojärjestelyjä aiemmin tehneet kiinteistösijoitusyhtiöt saisivat vähentää lainan korot jatkossakin. Seurauksena ne eivät välttämättä maksaisi veroja vuosiin lakimuutoksesta huolimatta. Siirtymäsäännös myös monimutkaistaisi lain soveltamista ja vaikuttaisi yritysten lainajärjestelyihin, kun ne joutuisivat arvioimaan, milloin niiden kannattaa uusia lainojaan. Edellä mainituista syistä siirtymäsäännöksestä tulisi luopua. Se ei sisällynyt myöskään valtiovarainministeriön lakiluonnokseen.

5. Vähennyskelvottomien korkojen käytölle asetettava takaraja

Hallitus esittää, että korkovähennysrajoituksella leikatut vähennyskelvottomat korot voisi vähentää myöhemmin vuosina ilman takarajaa. Tämä on ongelmallista, sillä vähennyskelvottomista koroista voi muodostua verotuksen tappioiden tapaan verosuunnittelijoiden kauppatavaraa, kun kannattavat yritykset voivat hyödyntää muiden yritysten aiemmin vähentämättömiä korkoja verotuksessaan. Esimerkiksi OECD suosittaa takarajan asettamista korkojen vähennyskelpoisuudelle. Takaraja helpottaa myös viranomaisten ja yritysten hallintoa, kun vähentämättömien korkojen määrää ei tarvitse seurata loputtomasti kirjanpidossa. Toisaalta voidaan pitää perusteltuna, että vähennyskelvottomat korot voidaan vähentää seuraavina vuosina, jotta yksittäisinä vuosina tappiolliset yritykset voivat vähentää korkokulut myöhemmistä voitoistaan. Edeltävistä syistä korkojen vähennyskelpoisuudelle tulisi asettaa viiden vuoden takaraja. Viiden vuoden rajaa voidaan pitää perusteltuna, sillä tätä pidempään jatkuvaa tappiollisuutta ei voi pitää normaalin yritystoiminnan kannalta kestäväenä.

6. Rahoitusala koskeva poikkeus poistettava

Hallitus esittää, että korkovähennysrajoitus ei koskisi rahoitusala. Poikkeus ei sisällynyt valtiovarainministeriön lakiluonnokseen. Hallituksen esityksen mukaan poikkeuksen taloudellinen vaikutus olisi lyhyellä aikavälillä pieni. Se perustelee poikkeusta muun muassa alan erityisluonteella. On kuitenkin selvää, että nimenomaisesti rahoitusalan yrityksillä on kaikkein parhaat mahdollisuuden hyödyntää rahoitusjärjestelyjä aggressiivisessa verosuunnittelussa, sillä rahoitus on niiden liiketoiminnan perusta. Siksi korkovähennysrajoituksen tulisi soveltua myös rahoitusalan

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

yrityksiin. Olisi kuitenkin aiheellista käynnistää valmistelu, jossa selvitetään erityisesti rahoitusalan rahoitusjärjestelyjä koskevan veronkiertosäätelyn tarpeellisuus.

7. Holdingyhtiö- ja vakuutuskuorijärjestelyt estettävä

Julkisuudessa on ollut esillä kymmeniä tapauksia, joissa Suomeen on perustettu holdingyhtiö, joka on ostanut velaksi Suomessa liiketoimintaa harjoittavan yrityksen osakkeet. Osakkeiden hankintavelan korot on voitu vähentää liiketoimintayhtiön verotettavasta tuloksesta, sillä se on voinut tasata tuloksensa holdingyhtiön kanssa niin kutsutulla konserniavustuksella. Korot on saatettu maksaa matalan verotuksen maahan, jolloin Suomessa vähennettyjä korkoja ei ole verotettu myöskään muualla. Korkovähennysrajoitus soveltuu yleensä myös näihin järjestelyihin. Yritykset voivat kuitenkin siitä huolimatta saada hyötyä järjestelystä, sillä osan hankintavelan koroista voi jatkossakin vähentää korkovähennysrajoituksen alarajojen vuoksi. Siksi olisi syytä valmistella erityissäännökset, joilla puututtaisiin holdingyhtiöjärjestelyillä luotujen korkojen vähennyskelpoisuuteen. Tällaisia säännöksiä on ollut käytössä esimerkiksi Alankomaissa ja Ranskassa.

Verohallinto on tuonut esiin aggressiivisia korkojärjestelyjä, joissa on hyödynnetty ulkomaisia sijoitussidonnaisia vakuutuksia eli niin kutsuttuja vakuutuskuoria. Järjestelyissä esimerkiksi yrityksen osakas on myöntänyt lainan yritykselleen ulkomaisen vakuutuskuoren kautta. Yritys on voinut vähentää lainan korot verotuksessa, mutta kuoreen kertyneistä korkotuloista ei ole tarvinnut maksaa veroa ainakaan niiden kertyessä, usein ei myöhemminkään. Korkovähennysrajoitus ei yleensä soveltuisi kyseisiin tilanteisiin, sillä niin kutsutut itsenäiset yksiköt on rajattu sen soveltumisen ulkopuolelle. Itsenäisten yksiköiden rajaamista korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle voidaan pitää perusteltuna ainakin keskinäisten asunto-osakeyhtiöiden kohdalla, sillä sen ansiosta korkovähennysrajoitus ei tarpeettomasti sovellu niihin. Edellä kuvattuihin järjestelyihin tulisi kuitenkin puuttua erillisillä säännöksillä tai muuttamalla korkovähennysrajoitusta. Valtiovarainministeriö on esittänyt lokakuussa antamassaan lakiluonnoksessa tämän kaltaista erityissäännöstä tuloverolain 35 b §:ään. Se tulisi toteuttaa riittävän kattavasti.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti, (***Vastalauseen muutosehdotukset***)

että hyväksytään kolme lausumaa. (***Vastalauseen lausumaehdotukset***)

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §, sellaisena kuin se on laeissa 983/2012 ja 1238/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

II OSA

Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

2 luku

Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus

18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla, jollei 18 b §:ssä toisin säädetä.

Etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan tässä pykälässä

1) yhteisöä tai yhtymää, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yrityksen voitoista;

2) luonnollista henkilöä, yhteisöä tai yhtymää, jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen voitoista. Jos luonnollisella henkilöllä, yhteisöllä tai yhtymällä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta yhteisöstä tai yhtymästä, kaikki viimeksi mainitut katsotaan etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi;

3) yhteisöä tai yhtymää, jossa verovelvollisella on verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla määräysvalta;

4) yhteisöä, yhtymää ja luonnollista henkilöä, jolla on 3 kohdassa mainitulla tavalla määräysvalta verovelvollisessa;

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

5) kolmatta osapuolta, jolla on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa 3 kohdassa mainitulla tavalla määräysvalta sekä verovelvollisessa että tämän kanssa velkasuhteessa olevassa osapuolesa. (Uusi)

Velkasuhteen osapuolet ovat etuyhteydessä, jos 2 momentissa tarkoitettu etuyhteys täyttyy koron maksajan ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallisen edunsaajan välillä. Muilla kuin etuyhteydosapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä etuyhteys ei täyty. (Uusi)

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin

1) etuyhteydessä olevalta osapuolelta on saatava muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on etuyhteydosapuolen saatava. (Uusi)

Korkomenolla ja korkotulolla tarkoitetaan tässä pykälässä korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia, jotka ovat korvausta vieraasta pääomasta sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia.

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (*nettokorkomenot*) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 250 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 10 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennettävät poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus. Muille kuin etuyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot vähennetään ensin.

Edellä 6 momentissa säädetystä poiketen nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne suoritettu muille kuin etuyhteydessä oleville osapuolille ja niiden määrä on verovuonna suurempi kuin 6 momentissa tarkoitettu prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ja enintään 1 000 000 euroa; tai. Verovelvollisen ja etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä nettokorkomenoja voidaan vähentää määrä, joka sen jälkeen jää jäljelle 6 momentin mukaisesti tuloksen perusteella lasketusta määrästä.

1) niiden määrä on verovuonna suurempi kuin 3 momentissa tarkoitettu prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ja enintään 3 000 000 euroa; tai

2) verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että 1 kohdassa mainitun määrän ylittävät muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot

a) kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 ja jotka eivät perustu lainamäärän tai laina-ajan lisäykseen johtaviin, mainittuna päivämääränä tai sen jälkeen, voimaan tulleisiin lainaehtojen muutoksiin;

b) on luettu hyödykkeen hankintamenoon 14 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019;

e) on aktivoitu 23 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019; tai

d) on aktivoitu 27 e §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Jos verovelvollisella on korkotuloja tai korkomenoja toiminnasta, jonka tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) tai tuloverolain (1535/1992) nojalla, 6 momentissa tarkoitettujen nettokorkomenojen määrä muodostuu verovelvollisen kaikkien korkotulojen ja korkomenojen perusteella. Nettokorkomenojen vähennyskelvoton osuus lasketaan tällöin tästä yhteismäärästä. Edellä 6 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteista määrää laskettaessa käytetään tällöin 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksen lisäksi maatilatalouden tuloverolain 1 §:ssä tarkoitettua maatalouden tulosta ja tuloverolain nojalla laskettua tuloa, jotka lasketaan kaikki yhteen. Nettokorkomenojen vähennyskeltottomasta määrästä kohdistetaan kuhunkin tulolähtee-

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

seen määrä, joka vastaa tulolähteen suhteellista osuutta nettokorkomenojen yhteismäärästä. Jos nettokorkomenojen vähennyskelvoton määrä sisältää sekä muille kuin **etuyhteysosapuolille** suoritettuja nettokorkomenoja että **etuyhteysosapuolille** suoritettuja nettokorkomenoja, kunkin tulolähteen suhteellinen osuus lasketaan ottaen huomioon tulolähteen osuus kumpaankin ryhmään kuuluvien nettokorkomenojen yhteismäärästä. ~~Siltä osin kuin nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia 4 momentin 2 kohdan nojalla, ne kohdistetaan siihen tulolähteeseen, johon mainituissa 2 kohdassa tarkoitetut korkomenot kuuluvat.~~

Osapuolet ovat tässä pykälässä tarkoitetulla tavalla konserniyhteydessä toisiinsa, jos osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Muilla kuin konserniyhteydessä olevilla osapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä tässä momentissa tarkoitettu määräysvaltaa koskeva edellytys ei täyty. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

- 1) konserniyhteydessä olevalta osapuolelta on saatava muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai
- 2) velan vakuutena on konserniyhteysosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat **6** ja **7** momentin mukaan vähennyskelvottomia (*vähennyskelvottomat nettokorkomenot*), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista **seuraavan viiden vuoden aikana** kunkin verovuoden vähennyskelvoisten korkomenojen määrään saakka **sitä mukaa kuin vähennyskelvottomia nettokorkomenoja syntyy**. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja **6** momentissa tarkoitetun prosenttiperusteisen määrän perusteella, vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voi vähentää **7 momentissa 1 kohdassa** tarkoitetun määrän perusteella. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja **6** momentin 1 kohdassa tarkoitetun määrän perusteella, vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voida vähentää **6** momentissa tarkoitetun prosenttiperusteisen määrän perusteella. Verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä ja vähennyskelvottomien muille kuin **etuyhteydessä** oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennettävä määrä on enintään **1 000 000** euroa ellei **6** momentissa tarkoitettu verovuoden prosenttiperusteinen määrä ole tätä suurempi. Vähennyskelvottomista nettokorkomenoista vähennetään ensin muille kuin **etuyhteysosapuolille** suoritettuja nettokorkomenoja. Jos verovelvollisella on myös **8** momentin nojalla maatilatalouden tuloverolain tai tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan kohdistettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja, näitä voidaan vähentää seuraavina vuosina kyseisen tulolähteen tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvoisten nettokorkomenojen määrään saakka noudattaen, mitä tässä momentissa ja **8** momentissa säädetään. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvittävää vähennyksen perusteet.

Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

18 b §

Tämän lain 18 a §:ää ei sovelleta:

1) yhteisöön, avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, joka ei ole osa 2 momentissa tarkoitettua liikekirjanpidollista konsernia tai jolla ei ole 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa;

2) rahoitusalan yritykseen;

2) korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan 3 momentissa tarkoitettuja pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita edellyttäen, että hankkeen toteuttaja, vieraan pääoman menot, varat ja tulot ovat kaikki Euroopan unionissa;

4) jos verovelvollinen esittää 5 momentissa tarkoitettulla tavalla selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa.

Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitetaan tässä pykälässä yritysten ryhmää, joka muodostuu kaikista niistä yrityksistä, jotka sisällytetään täysin kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai kirjanpitolain (336/1997) mukaisesti laadittuihin konsernitilinpäätöksiin. (Uusi)

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna itsenäisenä yrityksenä ei pidetä yhteisöä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä:

1) joka on osa liikekirjanpidollista konsernia;

2) jolla on verotuksellinen kiinteä toimipaikka ulkomailla;

3) jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus toisen yksikön äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia toisen yksikön voitoista;

4) jonka äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista luonnollisella henkilöllä tai toisella yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus; tai

5) jolla on yhteys yhteen tai useampaan toiseen yksikköön sen perusteella, että luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on sekä siitä että toisesta yksiköstä vähintään 25 prosentin osuus.

Rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan 1 momentin 3 kohdassa:

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta;

2) sijoituspalvelulaissa tarkoitettua sijoituspalveluyritystä;

3) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettua vaihtoehtorahaston hoitajaa;

4) sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä;

5) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä tai jälleenvakuutusyhtiötä;

6) vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettua vakuutusyhdistystä;

7) vakuutuskassalaissa tarkoitettua eläkekassaa, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun direktiivin 2003/41/EY soveltamisalan piiriin sekä vakuutuskassalaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;

8) eläkesäätiölaissa tarkoitettua eläkesäätiötä, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu 7 kohdassa mainitun direktiivin soveltamisalan piiriin sekä eläkesäätiölaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;

9) työeläkelakien mukaista työeläkelaitosta sekä sellaista oikeushenkilöä, jotka on perustettu tällaisten järjestelmien sijoituksia varten;

10) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jonka hoidosta vastaa samassa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahaston hoitaja;

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

- ~~11) sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastoa;~~
~~12) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua keskusvasta-~~
~~puolta;~~
~~13) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua arvopaperi-~~
~~keskusta.~~

Pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena pidetään asuntojen uudisrakentamista, perusparantamista tai hankintaa, jota varten on saatu lainaa tai korkotukea jonkin seuraavista laeista perusteella:

- 1) vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (604/2001);
- 2) aravalaki (1189/1993);
- 3) aravarajoituslain (1190/1993) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu laki;
- 4) vuokra-asuntolainojen korkotuesta annettu laki (867/1980);
- 5) asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (1205/1993);
- 6) vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annettu laki (574/2016).

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tase on laadittava Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Taseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen. Jos konsernitase on laadittu käyttäen kokonaan tai osin eri säännöstöä kuin verovelvollisen tase, vertailu voidaan tehdä vain, jos verovelvollinen esittää vahvistetun konsernitaseen muunnettuna sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase.

Voimaantulo
(Kuten VaVM)

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttämättä eduskunnalle esityksen säännöksestä, jolla estetään korkojen vähentäminen verotettavasta tulosta Suomessa tilanteissa, joissa liiketoimintaa harjoittavan yhtiön osakkeet hankitaan velaksi holding-yhtiön nimiin, jolloin osakkaiden hankintavelan korot on voitu vähentää liiketoiminnan voitoista.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa viivyttämättä eduskunnalle esityksen säännöksestä, jolla estetään veroetujen saaminen järjestelyillä, joissa yritys maksaa korkoja siinä määräysvaltaa käyttävälle edunsaajalle tai edunsaajille tai näiden hallinnoiman tahon tai sijoitussidonnaisen vakuutus sopimuksen hyväksi.*
- 3. Viitaten valtiovarainvaliokunnan mietintöön (VaVM 31/2012 vp — HE 146/2012 vp) liitettyyn seurantalausemaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa korkovähennysrajoi-*

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 1 /sd

tusta koskevan sääntelyn muutosten seurauksia, erityisesti tasevapautuspoikkeuksen vaikutuksia verosuunnitteluun.

Helsingissä 16.11.2018

Timo Harakka sd
Kari Uotila vas
Emma Kari vihr
Pia Viitanen sd
Maria Tolppanen sd
Riitta Myller sd
Joonas Räsänen sd
Li Andersson vas
Harry Wallin sd

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 2 /ps

VASTALAUSE 2 /ps

Perustelut

Lain perustavoite hyvä

Perussuomalaiset katsoo, että tavoite aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemiseksi on tärkeä ja perusteltu. Suomen ei tule kuitenkaan kansallisessa lainsäädännössään tehdä ratkaisuja, joissa suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia rajataan tarpeettoman paljon verrattuna keskeisiin kilpailijamaihin tai julkisen sektorin investointihankkeita vaikeutetaan merkittävästi.

Vaikutukset infrahankkeisiin

Kuntaliitto on nostanut lausunnossaan esiin julkisten infrahankkeiden sääntelyn. Direktiivin artiklan 4 kohdan 4 mukaan jäsenvaltiot voivat jättää soveltamisalan ulkopuolelle ne ylimenevät vieraan pääoman menot, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin infrastruktuurihankkeita, jos hankkeen toteuttaja ja vieraan pääoman menot, varat ja tulot ovat kaikki unionissa. Pitkän aikavälin julkisella infrastruktuurihankkeella tarkoitetaan hanketta, jolla tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista omaisuutta, jonka jäsenvaltio katsoo olevan yleisen edun mukainen. Suomen tulee ehdottomasti hyödyntää tämä joustomahdollisuus ja jättää soveltamisalan ulkopuolelle ne lainat, joilla rahoitetaan yleisen edun mukaisia pitkän aikavälin infrastruktuurihankkeita. Mikäli poikkeusta ei säädetä, hankaloittaa lakimuutos kohtuuttomasti kuntasektorin toimintaa, vaikka koko direktiivin päätarkoituksena on aggressiivisen kansainvälisen verosuunnittelun torjunta.

EBITD vai EBITDA?

Suomen tulisi kiinnittää huomiota myös korkorajoitusperusteen valintaan. Direktiivin mukainen vaihtoehto, joka on otettu käyttöön muun muassa Ruotsissa, Tanskassa, Isossa-Britanniassa, Alankomaissa ja Saksassa, on 30 %/EBITDA, kun Suomessa ollaan ottamassa käyttöön 25 % / EBITD. Tämä ratkaisu ei ole perusteltu ja haittaa myös kunnallisia yhtiöitä, joissa päätarkoituksena ei yleensä ole voiton tavoittelu. Tämän vuoksi korkovähennysrajoituksen sitominen yhtiön tulokseen (EBITD) on erityisen ongelmallista kuntayhtiöille, koska nimenomaan tulos jää varsin alhaiseksi. VATT:n selvityksen mukaan EBITDA:n käyttäminen antaisi paremman tuloksen ja tasapuolisemman kohtelun erilaisissa tapauksissa. (Vastalauseen lausumaehdotus 1)

Yleisen edun mukaisen omaisuuden laajempi määrittely

Direktiivin kansallinen voimaannpano tulisi toteuttaa siten, että siltä osin kuin veronkiertodirektiivi mahdollistaa kansallisen harkintavallan lain soveltamisalasta pyritään rajaamaan ulkopuolelle tilanteet, joihin ei pääsääntöisesti liity aggressiivista verosuunnittelua. Direktiivin mahdollistama poikkeus tulee säätää siten, että yleisen edun mukaisiksi infrahankkeiksi katsotaan kuntien ja muiden julkisyhteisöjen ylläpitämän palveluverkoston vaatimat infrainvestoinnit. Yleisen edun mukaiseksi omaisuudeksi tulee määrittellä laajasti julkisen tahon ylläpitämään palveluverkoston

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 2 /ps

liittyvä omaisuus, kuten koulu- ja sote-kiinteistöt, kaikki sosiaalinen asuntotuotanto, kunnallistekniikka ja -verkotot.

Määritelmän tulee lähteä siitä, että toiminnan ja investointien tarkoitus on lähtökohtaisesti parantaa yhteiskunnan ja sen asukkaiden elämää ja toimintaedellytyksiä sekä tukea julkisen tehtävän hoitoa. Yleisen edun mukainen toiminta ei voi määritelmällisesti olla kovin suppea.

Tasevapautussäännöstö keskeinen ongelma

Tasevapautussäännöstä olisi myös arvioitava uudelleen. Kuten Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun vero-oikeuden apulaisprofessori Tomi Viitala lausunnossaan toteaa, vaikutusarvioinnin perusteella selvää on, että tasetestin kautta rajoituksista vapautuu merkittävä osa sellaista korkotuloa, joka ilman tasevapautussäännöstä olisi rajoituksen piirissä. Hallituksen esityksen mukaan tämä rajoituksista vapautuva määrä on 215 miljoonaa euroa, joka vastaa 43 miljoonan euron verotuoton menetystä.

Tasevapautus verosuunnittelun välineenä

Se, missä määrin vapautuksen piirissä olevat tilanteet vastaavat tasevapautussäännökselle asetettuja tilanteita ja missä määrin tasevapautussäännöstä voidaan käyttää verosuunnittelutarkoituksessa, on epäselvää. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että ainakin eräät todennäköisesti jälkimmäiseen kategoriaan kuuluvat tilanteet on käytännössä rajattu tasevapautussäännöksen ulkopuolelle viimeaikaisissa korkeimman hallinto-oikeuden pääomarahastorakenteita koskevissa päätöksissä.

Tasevapautussäännöstön käyttöä seurattava

Vähintään tarkoituksenmukaista on seurata sitä, miten tasevapautussäännös täyttää tavoitteensa ja tarvittaessa reagoida lainsäädäntömuutoksin, jos tasevapautussäännöstä voidaan hyödyntää epätarkoituksenmukaisissa tilanteissa. Asiaa esitti lausunnossaan ainakin professori Tomi Viitala. (Vastalauseen lausumaehdotus 2)

Tilinpäätösten muuntaminen tasevertailun tekemistä varten

Veronkiertodirektiivin minimisuojaperiaate ei edellytä nyt ehdotetun kaltaista pakottavaa säännöstä siitä, kumpi tilinpäätös on tarvittaessa muunnettava tasevapautussääntöön vedottaessa. Tästä syystä olisi professori Penttilän esittämän mukaisesti syytä harkita tasevertailusäännöstön muuttamista niin, että siinä sallitaan myös se, että verovelvollisen vahvistettu tase muunnetaan sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin on käytetty vahvistettua konsernitasetta laadittaessa. Direktiivissä vapaaehtoisena poikkeuksena oleva mahdollisuus jaksottaa käyttämätön EBITDA useammalle vuodelle tulee ottaa käyttöön.

Ehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että hyväksytään kaksi lausumaa. *(Vastalauseen lausumaehdotukset)*

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp
Vastalause 2 /ps

Vastalauseen lausumaehdotukset

- 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa, muodostuuko valitusta korkorajoitusperusteesta tekijä, joka heikentää suomalaisten yritysten (ml. kunnallisten yhtiöiden) kilpailukykyä ja toimintamahdollisuuksia verrattuna keskeisiin kilpailijamaihin, ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.*
- 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tasevapautussäännön käyttöä ja tarvittaessa tekee lainsäädäntömuutoksia, jos tasevapautussääntöä käytetään aggressiivisen verosuunnittelun keinona.*

Helsingissä 16.11.2018

Ville Vähämäki ps
Toimi Kankaanniemi ps